

Raadsvoorstel

Raadsvergadering d.d. : 22 januari 2026

Agendapunt :

Onderwerp : Deelname Stichting Waterketenbeheer Noord

Portefeuillehouder : wethouder R.J. Heling

Onderwerp

Deelname aan Stichting Waterketenbeheer Noord.

Voorgesteld besluit

1. De raad besluit om geen wensen en bedenkingen kenbaar te maken over deelname aan de Stichting Waterketenbeheer Noord

Aanleiding

Waterketensamenwerking

Het samenwerken in de waterketen heeft zijn oorsprong in Bestuursakkoord Water 2011 (BAW). Artikel 2.2 van de Omgevingswet verplicht gemeenten en waterschappen om hun watertaken onderling af te stemmen en gezamenlijk waterbeheer vorm te geven.

De waterketensamenwerking in Groningen Noord Drenthe (WKGD) kreeg in 2014 gestalte met de samenwerkingsovereenkomst WKGD 2014-2020 en een uitvoeringsprogramma. Wegens succes is de samenwerking verlengd met het uitvoeringsprogramma 2020-2025 "Ons Water Centraal", dat eind 2024 is verlengd tot 1 januari 2027. Een nieuw samenwerkingsakkoord is in ontwikkeling.

Oprichten van een stichting

In de waterketensamenwerking nemen we deel aan de projecten gegevensbeheer, meten en monitoren, de waterketenkaart en het neerslagdashboard. Deze projecten gaan van de ontwikkelfase naar de beheerfase en krijgen een permanent karakter. Voor de samenwerkende waterketenpartners is het belangrijk dat de projecten voor de toekomst worden geborgd in een beheerorganisatie.

Op basis van juridisch en bestuurlijk-organisatorisch advies vanuit de waterketensamenwerking wordt geadviseerd een stichting op te richten. Dit advies wordt breed gedragen door de deelnemende organisaties: 14 gemeenten en 2 waterschappen. De 2 waterbedrijven zullen niet participeren in de stichting, maar blijven wel deelnemen aan de waterketensamenwerking.

Voor het oprichten van de stichting zijn de volgende stukken opgesteld: statuten, een deelnameovereenkomst, een huishoudelijk reglement, een bedrijfsplan en een begroting. Deze zijn als bijlage toegevoegd.

Dit willen we bereiken

Door de regionale projecten te bundelen in een stichting wordt een krachtig fundament gevormd voor duurzaam waterketenbeheer in de regio.

Argumenten

1.1 Een stichting is de best passende rechtsvorm voor de beheerorganisatie

Het oprichten van een stichting door een gemeente voor het uitvoeren van een publieke taak is alleen mogelijk als voldoende is gemotiveerd waarom niet is gekozen voor een publiekrechtelijke samenwerkingsvorm, zoals een gemeenschappelijke regeling.

Argumenten om voor een stichting te kiezen:

1. Het karakter van de samenwerking betreft vooral uitvoeringstaken. Het gaat hierbij niet om publiekrechtelijke bevoegdheden;
2. Een stichting is makkelijker op te richten en aan te passen (flexibel) en deelname aan de stichting en projecten is relatief eenvoudig, ook voor publieke waterbedrijven (schaalbaar);
3. De uitvoeringstaken zijn technisch van aard, tactisch/operationeel, zonder zwaar politiek of maatschappelijk profiel;
4. 'Governance' en democratische legitimatie is geborgd via het bestuurlijk kader: de stichting wordt immers verankerd in een bredere deelnameovereenkomst waarin afspraken over deelname, besluitvorming en informatievoorziening zijn vastgelegd.

1.2 Een stichting zorgt voor een blijvende structurele borging van continuïteit, kwaliteit en innovatie in de waterketen

De afzonderlijke waterketenpartners, waaronder onze gemeente, profiteren van het regionaal bundelen van de gegevens en expertise in een stichting. In algemene zin betekent dit, dat:

- Met de stichting een informatiepositie en kennisnetwerk ontstaat, dat meer is dan die van de afzonderlijke deelnemers;
- De stichting zorgt voor betrouwbare data, draagt bij aan efficiënter beheer, leidt tot lagere kosten en geeft invulling aan wettelijke verplichtingen;
- De stichting voorziet in actuele inzichten voor beleidskeuzes en betere onderbouwingen voor investeringen en eenvoudiger kan worden voldaan aan de eisen van de Omgevingswet en EU-richtlijn stedelijk afvalwater

Kanttekeningen

1.1 Deelname aan de stichting is niet vrijblijvend

In de deelnameovereenkomst is geregeld dat deelname wordt aangegaan voor vier jaar. Deelname kan pas worden opgezegd tegen het einde van die vier jaar, met een opzegtermijn van 12 maanden. Er wordt dan een uittreedvergoeding van anderhalf keer de basisbijdrage in rekening gebracht. De hoogte van de basisbijdrage wordt jaarlijks vastgesteld. De basisbijdrage van Aa en Hunze voor 2026 is opgenomen in bijlage 2a van bijgevoegde begroting (bijlage 3).

1.2 De deelnameovereenkomst bevat geen aansprakelijkheidsbepaling

In de deelnameovereenkomst is vooralsnog geen afzonderlijke aansprakelijkheids- of verzekeringsbepaling opgenomen. Een dergelijke bepaling is juridisch mogelijk, maar zou de aard van de samenwerking wijzigen. De stichting voert haar taken uit als verlengstuk van de deelnemende organisaties, zonder overdracht van verantwoordelijkheden of mandaten. Iedere deelnemer blijft zelf verantwoordelijk voor de uitvoering binnen de eigen organisatie. Zo kan de bestaande samenwerkingsverhouding en verantwoordelijkheidsverdeling behouden blijven.

Als de samenwerking in de toekomst wijzigt of taken worden uitgebreid, kan de opname van een aansprakelijkheidsbepaling opnieuw worden bezien.

Financiën

De Stichting Waterketenbeheer Noord vraagt een eenmalige financiële bijdrage per deelnemer (deelnameovereenkomst art. 6). Deze dient te worden betaald bij toetreding tot de stichting. De eenmalige bijdrage is bedoeld voor het opbouwen van een financiële buffer, waarmee de stichting risico's kan opvangen. In bijlage 3 van de stichtingsbegroting (bijlage 5) is opgenomen hoe de financiële buffer is opgebouwd en op welke wijze de éénmalige bijdrage van de deelnemers aan de financiële buffer wordt bepaald. Op dit moment is nog niet bekend hoe hoog de bijdrage per deelnemer zal zijn, omdat dit afhankelijk is van de status van de reserve op 31 december 2025.

In de begroting 2026 van de stichting is een eenmalige bijdrage voor het inrichten van de ICT-omgeving opgenomen. Hiervoor is een stelpost opgenomen van € 80.000, =. Dit is een raming. De uiteindelijke hoogte van de stelpost is afhankelijk van de verdere uitvoering. Eventuele wijzigingen hierin worden gemonitord en overeenkomstig de 'governance'-afspraken, via het stichtingsbestuur, geaccordeerd en verantwoord. Verdeling van de kosten vindt plaats op basis van de verdeelsleutel voor Algemene kosten Stichting (bijlage 1a van de begroting van de stichting).

Naast een éénmalige bijdrage aan de financiële buffer en de stelpost van de stichting, wordt jaarlijks een vaste algemene bijdrage, ook wel basisbijdrage, en een dienstspecifieke bijdrage van de deelnemers van de stichting gevraagd (deelnameovereenkomst art. 5). In 2026 bedraagt de vaste algemene bijdrage van Aa en Hunze € 26.183, = excl. BTW (bijlage 2a van de stichtingsbegroting). De dienstspecifieke bijdrage van Aa en Hunze in 2026 is geraamd op € 25.488, = excl. BTW. (bijlage 2b van de stichtingsbegroting).

Onze bijdragen aan de stichting passen binnen de beschikbare middelen vanuit ons rioolfonds.

Nadat de Stichting Waterketenbeheer Noord is opgericht zal de stichting een meerjarenbegroting opstellen, die in lijn is met de financiële uitgangspunten van de stichtingsbegroting 2026.

Communicatie en participatie

Communicatie vindt plaats vanuit de waterketensamenwerking.

Participatie is niet van toepassing.

Uitvoering

Looptijd en opzeggen

De deelnameovereenkomst heeft een looptijd van vier jaar, met stilzwijgende verlenging. Als Aa en Hunze na deze 4 jaar besluit om niet langer deel te nemen aan de stichting, dient zij de overeenkomst uiterlijk 12 maanden voor het einde van de looptijd op te zeggen. Dit geeft de stichting de tijd om haar bedrijfsvoering aan te passen en geeft Aa en Hunze de gelegenheid om de werkzaamheden intern of elders te organiseren.

Resultaten en evaluatie

Jaarlijks stelt de stichting een jaarplan, kwartaalrapportage, jaarverslag en jaarrekening op. Elke vier jaar voert de stichting een onafhankelijke evaluatie uit, waarin wordt gekeken naar: doelmatigheid van de organisatie, kwaliteit en effectiviteit van de dienstverlening, mate waarin gezamenlijke meerwaarde wordt gerealiseerd en actualisatie van de risicoanalyse en reserve. Op basis van de resultaten en evaluatie wordt besloten of de deelname aan de Stichting Waterketenbeheer Noord wordt voortgezet.

Samenvatting voor publicatie Schakel (max. 5 regels)

Gemeente Aa en Hunze werkt samen met andere overheden in de regio Groningen Noord Drenthe aan een veilig, schoon, gezond en duurzaam beheer van het water- en rioleringsstelsel. Hiervoor is het van belang, dat de opgebouwde kennis, meetgegevens en informatie worden ondergebracht in een gezamenlijke beheerorganisatie voor een efficiënte, betrouwbare en toekomstbestendige uitvoering van taken. De samenwerkende overheden (14 gemeenten en 2 waterschappen) hebben gekozen voor het oprichten van Stichting Waterketenbeheer Noord. De raad wordt voorgesteld om geen wensen en bedenkingen kenbaar te maken over deelname aan de Stichting Waterketenbeheer Noord.

Bijlagen

1. Concept oprichting Stichting Waterketenbeheer Noord, 20251112
2. Concept Deelnameovereenkomst Stichting Waterketenbeheer Noord, 20251107
3. Begroting 2026 Stichting Waterketenbeheer Noord, 20251106
4. Concept Huishoudelijk Reglement Stichting Waterketenbeheer Noord, 20251107
5. Businessplan Stichting Waterketenbeheer Noord, 20251022
6. Overzicht Business Case Stichting Waterketenbeheer Noord, 20251014
7. Raadsbesluit deelname Stichting Waterketenbeheer Noord

Met vriendelijke groet,

Het college van de gemeente Aa en Hunze,

de heer R.L.H. Schoonderbeek
secretaris

de heer A.W. Hiemstra
burgemeester